

Serie Gezonde Kinderopvang

‘Wij vullen groen zo breed mogelijk in’

Hoe breng je enthousiasme voor de natuur over op kinderen? De houding van de pm’ers is cruciaal, maar ook het aanstellen van een groene ambassadeur doet veel goeds. Inspiratie komt vaak van bijzondere best practices. ‘Wij werken naar Scandinavisch voorbeeld.’

🔥 Annette Wiesman 📷 Adobestock

B

Bij kinderopvangorganisatie De Lange Keizer in Delft hebben ze al jaren een groencoach die zich geheel wijdt aan

natuur in de kinderopvang. Zij organiseert groene projecten, begeleidt pm’ers en bezoekt regelmatig alle locaties van de organisatie voor adviezen en groene activiteiten. ‘Die extra deskundigheid van iemand die constant met groen bezig is, is heel pret-

tig’, vertelt Irma Keizer, die met haar collega Marja de Lange de directie vormt. ‘Ze helpt ook bij het uitwisselen van ideeën. Dat kan iets simpels zijn als een kistje met gezonde etenswaar neerzetten, maar daar heeft een collega op een andere locatie heel

veel aan. Het is de kunst om dat enthousiasme te laten rondgaan.'

Zonnepanelen

Voor de Delftse kinderopvangorganisatie is het thema groen niet bepaald nieuw. Al bij de oprichting, twaalf jaar geleden, legde Keizer de nadruk op groene buitenruimtes en het lopend of fietsend vervoeren van kinderen. 'In die tijd leefde het onderwerp nog nauwelijks', vertelt Keizer. Zes jaar geleden besloot de organisatie om het thema groen veel breder te trekken, naar gezondheid en duurzaamheid. Dus kwamen er ook zonnepanelen, recycling van knutselmateriaal en zelfgemaakte biologische baby- en peuterhappen, werd het afval gescheiden, gingen kinderen producten uit de streek en van het seizoen eten. 'Alleen als je het breed trekt, ben je goed bezig vind ik', zegt Keizer. 'Dat komt toch een beetje uit het idealistische idee dat de wereld begint bij kinderen. En dat je ze daarin dan ook moet opvoeden.'

Het leuke is dat alle vijftien locaties van De Lange Keizer hun eigen ontwikkeling doormaken, vindt Keizer. 'De een focust op voeding, de ander op buiten spelen of knutselmateriaal.' Alle locaties hebben wilde tuinen, struiken en klimbomen. En dan zijn er nog de buitenlocaties, waarvan twee geschikt zijn voor peuters: een kinderboerderij, een gewone boerderij en een honk van de scouting, middenin het groen. 'Soms komen kinderen een paar dagen per week van een van onze andere locaties naar de buitenlocatie', zegt Keizer. 'Dan komen ze vuurtje stoken of gaan ze met een grote rugzak om op stap. Dat doen we vaak in kleine groepjes. Daarin heb-

16 mei: Dag van de Groene Kinderopvang

Ga lekker naar buiten met de kinderen! Dat is het motto van de Dag van de Groene Kinderopvang op 16 mei. Op deze dag besteden kinderopvangorganisaties extra aandacht aan de natuur op hun locatie. Zij willen een impuls geven aan groene activiteiten en natuurbeleving in de kinderopvang. Deelnemende kinderopvanglocaties openen bovendien hun deuren om collega's, ouders en buurt te laten zien wat zij doen aan 'groen'.

De Dag van de Groene Kinderopvang is een initiatief van vakblad *Kinderopvang* en Stichting Groen Cement die groene kinderopvanglocaties met het kwaliteitsmerk Groene Kinderopvang waardeert. Het eerste certificaat werd in 2013 uitgereikt; inmiddels hebben 87 locaties in Nederland zo'n kwaliteitsmerk. Kijk op www.dagvandegroenekinderopvang.nl. In de groene toolbox vind je tips voor activiteiten. Laat zelf ook een tip achter en maak kans op een leuke prijs.

ben we ons laten inspireren door Scandinavische voorbeelden.'

Buiten spelen

De aanpak van De Lange Keizer sluit naadloos aan bij Gezonde Kinderopvang, dat kinderopvangorganisaties ondersteunt bij het aanleren van een gezonde leefstijl met scholing en een praktische aanpak. Groen is een van de tien gezondheidsthema's van Gezonde Kinderopvang (zie kader). 'Wat ze bij De Lange Keizer doen, staat als een huis', oordeelt Marc Veekamp van het Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid (IVN). Zijn organisatie verzorgde voor Gezonde Kinderopvang de informatie over het thema groen. Hij is als expert groene kinderopvang al jaren bezig om het thema groen in de sector onder de aandacht te brengen, aanvankelijk vanuit Veldwerk Nederland, inmiddels het IVN. De organisatie biedt natuurtrainingen voor pm'ers, managers en de voor- en vroegschoolse educatie.

'Natuur in de kinderopvang is belangrijk omdat kinderen in een groene omgeving gevarieerder spelen dan in een stenige omgeving', vertelt Veekamp. 'Dat komt doordat een natuurlijke omgeving hen uitdaagt om al spelend onderzoek te doen.' Uit ander onderzoek, uitgevoerd onder kinderen in de basisschoolleeftijd, blijkt dat de natuur de zintuigen extra prikkelt. 'Dat heeft een positief effect op de concentratie waarmee ze hun taak uitvoeren. En dan is er nog onderzoek waaruit blijkt dat kinderen in een groene buitenruimte anders bewegen dan in een sportzaal – met name meisjes gaan er meer bewegen.'

Cruciale rol

Wat zijn nu doorslaggevende factoren voor het slagen van groene kinderopvang? Pm'ers hebben een cruciale rol, vertelt Veekamp. 'Zij moeten op kinderen kunnen overbrengen dat natuur leuk is. Je hebt mensen nodig die ervoor gaan. Dat betekent dat ze kunnen meegaan in de verwondering van kinderen, en ook gewoon naar buiten gaan als het géén mooi weer is.' Medewerkers kun je inspireren door ze mooie voorbeelden te laten zien, >

'Meegaan in de verwondering van kinderen'

weet hij, bijvoorbeeld met een excursie zoals Kind & Natuur on Tour, langs best practices. 'Pm'ers moeten een keer een goede ervaring hebben, zodat ze het gaan voelen, proeven en zien', zegt Veekamp. 'Dan zien ze: hé, hier gebeurt iets bijzonders. En je moet op elke locatie iemand hebben die het onderwerp groen blijft stimuleren.'

Keizer herkent het belang van doorzetten. Af en toe zakt de urgentie nu eenmaal een beetje weg. Daarom heeft haar organisatie een paar jaar geleden haar pm'ers bij het IVN laten trainen. 'Daar kwam het idee van een aparte groencoach vandaan, en we kregen een handige lijst van welke planten je wel en niet in je tuin wil. Maar het heeft vooral een discussie op gang gebracht. Medewerkers waren er wel mee bezig, maar zagen dat er toch nog heel veel te winnen is met duurzaamheid, afval scheiden en gezond eten. Het is belangrijk dat je je beleid consequent toepast.' Tegelijkertijd moet het geen 'zeurthema' worden, weet de directeur. 'Dat ze roepen: o, nee hè, alwéér groen.' Hoe je dat doet? 'Groen en duurzaamheid zijn een vast agendapunt op onze managementvergaderingen', zegt de directeur. 'We hebben een maandelijks overleg over het thema groen. En medewerkers kunnen op onze Pinterest-pagina foto's met tips en activiteiten uploaden, dat werkt heel goed. Tegelijkertijd proberen we het onder-

werp te behandelen als iets heel gewoons.'

Buitenland

Organisaties die ook willen beginnen met vergroenen, kunnen het beste eerst inspiratie gaan opdoen, raadt Veekamp aan. 'Dat kan natuurlijk in de buurt, maar nog mooier is het om naar het buitenland te gaan: Schotland, Duitsland en Zweden. Daar zie je voorbeelden waar kinderen vanaf een jaar of twee in principe altijd buiten zijn. Alles is daarop ingericht: kleding, materiaal, onderkomen. De kinderen vermaken zich, ze eten, spelen en drinken. Dan zie je: hé, dit werkt gewoon. Dan gaat er vaak een knop om.' Daarna gaat het er vooral om het

thema zoveel mogelijk in de breedte uit te voeren: in alle soorten beleid, ouders en medewerkers meenemen, tuin aanpakken. 'Dat laatste is zeker ook belangrijk', zegt Veekamp. 'Af en toe wat struiken planten, tegels weghalen, boomstammen slepen. Zo kun je die buitenruimte stapje voor stapje aanpakken.'

Hoewel ze bij de Delftse kinderopvangorganisatie dus al een stuk verder zijn, hebben ze heus nog wel wat plannen én wensen klaarliggen. 'We willen onze gebouwen zoveel mogelijk energieneutraal maken', somt Keizer op. 'Verder zou het mooi zijn als gemeentes grond beschikbaar stellen waar kinderen kunnen klimmen en klauteren. En ook willen we graag dat het makkelijker wordt om schoolpleinen groen te maken.' <

Groene linkjes

Gezonde Kinderopvang: www.gezondekinderopvang.nl/groen

Stappenplan voor groen schoolplein: www.groeneschoolpleinen.nl

Kinderen en natuur in kinderopvang, conferentie en excursies: www.ivn.nl/kinderopvang

Modderdag (jaarlijks): www.modderdag.nl

Netwerk van professionals: www.groencement.nl

Natuurbelevingsprogramma's met activiteiten voor jonge kinderen: www.groengelinkt.nl

Materialen lenen: www.nmepodium.nl

DIT ARTIKEL MAAKT DEEL UIT VAN EEN SERIE ARTIKELEN OVER GEZONDE KINDEROPVANG, MET ELKE KEER EEN ANDER THEMA UIT DIT PROGRAMMA VOOR EEN GEZONDE LEEFSTIJL. DIT KEER HET THEMA GROEN. GEZONDE KINDEROPVANG IS EEN INITIATIEF VAN DE MINISTERIES VAN VWS EN SZW, DAT WORDT UITGEVOERD DOOR DE PARTNERS VOEDINGSCENTRUM, RIVM/CENTRUM GEZOND LEVEN, TNO, PHAROS, VEILIGHEID.NL, KENNISCENTRUM SPORT EN HET NEDERLANDS JEUGDINSTITUUT. KIJK VOOR MEER INFORMATIE OP GEZONDEKINDEROPVANG.NL.